

Міжнародні економічні відносини

Студентська наукова робота

на тему:

**“Економічні відносини України на світовому ринку
продукції коноплярства”**

2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. МЕТОДИКА ТА МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ І ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН УКРАЇНИ НА СВІТОВОМУ РИНКУ ПРОДУКЦІЇ КОНОПЛЯРСТВА.	4
1.1 МЕТОДИКА ТА МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	4
1.2 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН УКРАЇНИ НА СВІТОВОМУ РИНКУ ПРОДУКЦІЇ КОНОПЛЯРСТВА.....	6
1.3 ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ НА РИНКУ ТЕХНІЧНИХ КОНОПЕЛЬ, ЇЇ НАСІННЯ І ПРОДУКТІВ ПЕРЕРОБКИ З НЕЇ.....	10
РОЗДІЛ 2. ПОШУК ТА ВИБІР НОВИХ НАПРЯМКІВ ДЛЯ ЕКСПОРТУ УКРАЇНСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ КОНОПЛЯРСТВА.....	13
РОЗДІЛ 3. ПРОПОЗИЦІЇ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН УКРАЇНИ НА СВІТОВОМУ РИНКУ ПРОДУКЦІЇ КОНОПЛЯРСТВА.....	19
ВИСНОВКИ.....	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	30
ДОДАТОК.....	32

ВСТУП

У нинішніх умовах до найбільш пріоритетних напрямків розвитку економіки нашої країни належать прискорення розвитку зовнішньоекономічної діяльності, розвиток взаємовигідних партнерських відносин з зарубіжними партнерами, який має базуватися на основі збільшення рівня експортного потенціалу. Так як зовнішньоекономічна політика держави направлена на євроінтеграцію та просування продукції українських виробників на ринок країн ЄС, збільшення рівня експортного потенціалу може здійснюватися за рахунок оновлення та модернізації виробничих процесів та пристосування стандартів якості до вимог, які висуває країн-імпортер відповідного виду продукції [1].

Метою даного наукового дослідження є дослідження теоретичних засад формування та реалізації економічних відносин України на світовому ринку продукції коноплярства, а також розробка практичних рекомендацій стосовно підвищення ефективності їх використання в умовах євроінтеграції.

Відповідно до мети наукового дослідження поставлено такі завдання: ознайомитися з методикою та методологією дослідження теоретичних основ економічних відносин України на світовому ринку коноплярства, проаналізувати рівень зовнішньої торгівлі продукцією технічних конопель; обґрунтувати пропозиції та шляхи вдосконалення реалізації економічних відносин України на світовому ринку коноплярства.

Об'єктом дослідження є процеси формування та реалізації економічних відносин окремих країн на світовому ринку продукції коноплярства. Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти реалізації економічних відносин України на світовому ринку коноплярства.

Інформаційною базою дослідження слугували законодавчі й нормативні акти щодо регулювання міжнародної торгівлі продукцією сільського господарства, дані з офіційних збірників Державної служби статистики України, наукові дослідження зарубіжних та вітчизняних учених, інтернет-сайти.

РОЗДІЛ 1. МЕТОДИКА ТА МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ І ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН УКРАЇНИ НА СВІТОВОМУ РИНКУ ПРОДУКЦІЇ КОНОПЛЯРСТВА

1.1 МЕТОДИКА ТА МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Оцінка сучасного стану товарного ринку є важливим чинником економічного зростання країни. Процес прийняття кон'юнктурних рішень щодо розвитку міжнародних економічних відносин країни як у коротко-, так і довготривалій перспективі сприяє підвищенню конкурентоспроможності її продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках, формуванню інноваційної стратегії, забезпеченню інвестиційної привабливості галузей реального сектора вітчизняної економіки.

Продукція коноплярства входить у комплексну світову виробничу систему, де застосовуються єдині «правила гри», відбуваються процеси лібералізації світової торгівлі, посилюються її цивілізаційні функції. Крім того, активно проявляється роль світового ринку продукції коноплярства у вирішенні екологічних, текстильних, продовольчих, фармацевтичних, енергетичних, металургійних проблем людства. В цілому, кон'юнктура світового ринку представляється у якості складної і динамічної соціально-економічної системи, до складу якої входять агенти ринку (суб'єкти господарювання й інституції) та економічно-торговельні відносини між ними, які й визначають певні «правила гри» на заданий проміжок часу.

У системі світового ринку особлива роль належить кон'юктурі ринку коноплярства, що мотивовано, з одного боку, стратегічно важливим значенням галузі коноплярства у досягненні текстильної, продовольчої, екологічної безпеки країн та, з другого боку, нерівномірністю розвитку виробництва і незбалансованістю попиту та пропозиції на дану продукцію у різних країнах та регіонах світу.

Сутність ринкової рівноваги, за класичною теорією економічного розвитку, це такий стан економіки, коли кількість товару, на який є постійний попит за певної ціни, дорівнює кількості товару, що пропонується

для реалізації на товарному ринку. Частина простору, де перетинаються інтереси продавців та покупців ринку, називається економічним простором. Саме на цьому просторі відбувається оцінка реалізації економічних відносин України на світовому ринку коноплярства, яка останнім часом все активніше заявляє про наміри зайняття стійких позицій та оптимізованої поведінки на ринку.

Тому *метою наукового дослідження* є оцінка стану економічних відносин України на світовому ринку продукції коноплярства; та обґрунтування перспектив їх удосконалення з виокремленням найвигідніших варіантів реалізації експортних орієнтирів вітчизняних виробників.

Об'єктом дослідження є процеси та основні закономірності формування кон'юнктури світового ринку продукції коноплярства в умовах глобалізації економіки і лібералізації зовнішньої торгівлі. Для поглиблених емпіричних досліджень передумов розвитку міжнародної торгівлі продукцією коноплярства нами обрано Інститут луб'яних культур НААН України, м. Глухів Сумської області.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти формування та реалізації економічних відносин України на світовому ринку продукції коноплярства.

Вибір організаційних та методологічних підходів щодо виявлення кон'юнктурних змін передбачає проведення дослідження економічних відносин країн на прикладі аналізу експортно/імпортних операцій провідних виробників коноплярства: Канади, Америки, Чилі та Китаю.

Результати дослідження отримані через логічну постановку та вирішення взаємопов'язаних завдань, суть яких полягала у наступному:

- розкрити основні тенденції розвитку світового конопляного господарства в умовах глобалізаційних процесів;
- виявити характер, особливості та структуру галузі виробництва коноплярства у світовому масштабі;

- проаналізувати стан виробництва обраних видів конопляної продукції у розрізі країн світу;
- оцінити поточний стан міжнародної торгівлі продукцією коноплярства;
- обґрунтувати перспективи розвитку світових конопляних ринків;
- визначити роль і місце України на світових ринках продукції коноплярства;
- обґрунтувати шляхи вдосконалення формування та реалізації економічних відносин України на світовому ринку продукції коноплярства.

Аргументація теоретичних положень, практичних узагальнень та одержаних висновків, які характеризують тенденції та закономірності формування сучасної кон'юнктури світового конопляного ринку, здійснювалася в рамках системного підходу, який включає наступні економічні методи досліджень:

- описово-аналітичний - сучасний аналіз та характеристика загальних тенденцій розвитку галузі коноплярства;
- порівняльного аналізу - зіставлення кількісних показників зовнішньоторговельної діяльності регіонів (країн) світу,
- дослідження механізму кон'юнктурних змін на ринках країн - основних експортерів (імпортерів);
- статистико-економічний - збір, обробка, групування статистичних даних;
- синергетичний - поступове зближення та поглиблення розвитку якісно нових зовнішньоторговельних зв'язків у контексті глобалізації та лібералізації торгівлі між країнами.
- економіко-математичний - визначення потенційної спроможності національних ринків країн світу за видами (групами) продукції коноплярства.

1.2 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН УКРАЇНИ НА СВІТОВОМУ РИНКУ ПРОДУКЦІЇ КОНОПЛЯРСТВА

Коноплі є однією з найстародавніших технічних культур, які здатні забезпечити стратегічну та фінансову незалежність багатьох країн світу. Вирощування даної культури в промислових масштабах, її первинна та глибока переробка позитивно вплине на економічний ріст як розвинутих країн, так і країн, економіка яких знаходиться в депресивному стані. Статистичні дані останніх років свідчать про суттєве зростання обсягів вирощування та переробки коноплі у світі. Зростають площі посівних конопель в економічно розвинутих країнах, відбувається вдосконалення та екологізація технологій їх вирощування та переробки, постійно зростає асортимент різноманітних товарів на їх основі. Крім того, 2018 рік - це рік «конопляної лихоманки». Організація Об'єднаних націй прийняла Декларацію, яка зобов'язує країни підтримувати розвиток відсталих аграрних регіонів, в рамках якої чітко описується тенденція про необхідність стимулювання ведення ефективної сільськогосподарської політики. Окремим пунктом визначено необхідність позитивного ставлення урядових структур міжнародного співтовариства до такої високорентабельної культури як конопля [2].

В Україні наявна досить незначна кількість підприємств, що спеціалізуються на виробництві продукції коноплярства та створюють потенціал для економічних відносин країни на ринку коноплярства. Станом на 01.01.2020 р. в Україні вирощуванням конопель займалося 15 суб'єктів господарювання різних організаційно-правових форм [15]. Чимало із них успішно працюють на зовнішніх ринках, збуваючи свій продукт на експорт. Беручи до уваги, що гроші від продажу на експорт отримуються у іноземній валюті – це є великим стимулом підприємствам продовжувати працювати в цьому напрямку. Тож, підприємствам необхідно акумулювати певні ресурси для аналізу щодо розширення потенціальної географії продажу свого продукту. Українська продукція залишається конкурентоспроможною через меншу собівартість одиниці товару здебільш завдяки низькій вартості праці.

Розглянемо найбільші ринки світу продукції галузі коноплярства. На американському континенті основні площі посівів зосереджені в Канаді, але при цьому переробка продукції коноплярства ведеться і в США. Кількість земель, ліцензованих на виробництво конопель у 10 провідних штатах, зросла на 140%, тоді як кількість виробників коноплі збільшилась удвічі протягом одного і того ж року [3]. Дослідницька компанія Canibis Brightfield Group оцінює, що ринок США для цього продукту досяг позначки 291 мільйона доларів у 2017 р. і до 2021р. збільшиться до 1,65 мільярдів доларів - це майже в шість разів більше. Всебічне використання промислової коноплі спонукало більшість традиційних фермерів до вирощування цієї культури, як способу захисту від низькоцінних культур, таких як бавовна або люцерна.

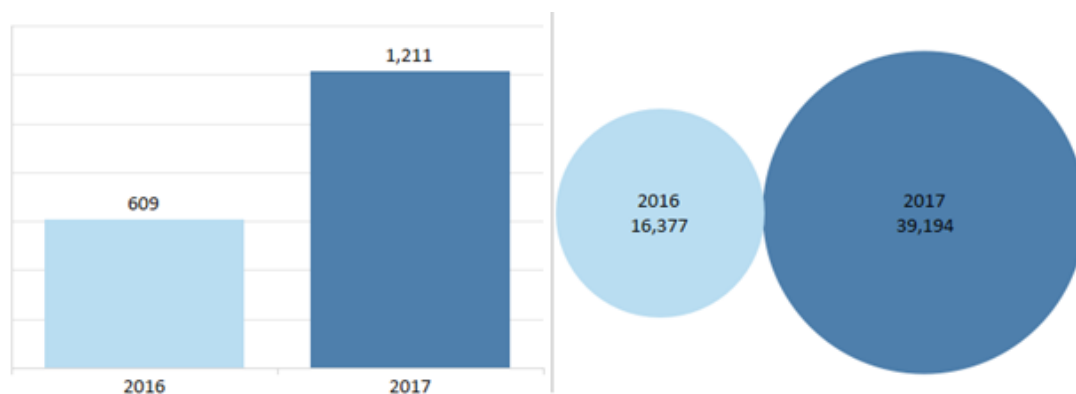

Рис. 1.1 Кількість ліцензованих виробників конопель та кількість акрів, ліцензованих для культивування коноплі в США в 2016 та 2017 роках. Джерело: Складено за даними [3].

Кількість виробників коноплі в Орегоні, Теннессі та Вермонті в 2017 році збільшилась більш ніж в три рази, тоді як в Мінесоті, Нью-Йорку та Північній Дакоті зросли на 533%, 425% та 600%, відповідно. З 10-ти провідних штатів, де вирощувалися коноплі, на Кентуккі та Колорадо припадало 81% загальних акрів, зареєстрованих для виробництва коноплі в 2016 році. Іллінойс є останнім штатом в США, що дозволив вирощування та переробку промислової коноплі.

США є найбільшим імпортером продуктів коноплі [4], закупаючи сировину з Канади та Китаю. У сільськогосподарському акті 2014 р. Уряд США ухвалив рішення про виробництво промислової коноплі. Починаючи з

2017 року, принаймні 39 університетів США та десятки дослідників почали вивчати коноплі [5]. Третій американський лідер з виробництва та переробки конопель - Чилі.

У період з 1993 по 1996 роки вирощування промислової коноплі було легалізовано в більшості країн-членів ЄС. У 2011 році площа обробітку знизилася до найменшого значення з 1994 року (близько 8000 га), але постійно збільшувалася в період з 2012 по 2016 роки, і в 2016 році нарешті досягла більше 33 000 га. Сьогодні площа вирощування промислової коноплі охоплює найбільшу територію з часів Другої світової війни. В останні роки багато європейських країн почали вирощувати або розширювати вирощування технічної коноплі з метою отримання більше насіння коноплі для ринку харчових продуктів. Останніми роками продовольчі товари з коноплі вийшли в масову споживчу мережу через супермаркети в Австрії, Німеччині, Нідерландах та інших країнах [6].

В Євросоюзі обробітком конопель сьогодні займається 21 країна. Нині безперечними лідерами по вирощуванню даної культури в Європі є Франція, Англія та Румунія. Посіви конопель в цих країнах в 2016 році склали відповідно 1,1 тис. га, 2,26 тис. га, 2,35 тис. га. В середньому за 16 років площі посівів технічних конопель на волокно зросли в п'ять разів. Французькі компанії контролюють понад 50% ринку конопляного волокна і виробленого з нього кінцевого продукту. Французькі сорти конопель універсальні, вони підходять як для культивування промислових посівів і отримання з них зерна, так і волокна.

Проаналізувавши інформацію про посівні площі технічних конопель в різних країнах світу за період з 2000 по 2016 роки, можна стверджувати, що основними лідерами по вирощуванню даної культури на волокно є Китай, Франція, Корея, Чилі, Румунія, Англія [7]. Так, обсяги посівів технічних конопель в Китаї за 16 років зросли в 4,1 рази і становили 5,23 тис. га. Країна є безумовним лідером у виробництві та експорті конопляних текстильних виробів, а також різних похідних з конопляного волокна. В країні ніколи не

забороняли промислове культивування конопель. В Азії за обсягами виробництва конопляної продукції Демократична Республіка Корея поступається лише Китаю. Площі посівів технічної коноплі на волокно в 2016 році порівняно з 2000 роком зросли на 3,3 тис. га.

Російська Федерація активно розвиває галузь коноплярства. З вісімнадцятого сторіччя Росія була найбільшим виробником коноплі у світі. Близько 1740 року країна виробляла щонайменше вісімдесят відсотків конопель, яка використовувалася в Європі для виготовлення вітрил, канатів, мотузки і т. Д. В розрізі експортних товарів коноплі були важливіші за хутро, дерево та залізо. У другій половині вісімнадцятого століття Великобританія імпортувала дев'яносто відсотків коноплі з Росії [8]. В 2016 році площі посівів технічних конопель на волокно склали 4,1 тис. га. В кінці 2016 року в країні була створена Агропромислова асоціація коноплярства з метою відродження, модернізації та розвитку російського коноплярства.

У більшості випадків тільки ретельно спланований підхід забезпечує успішне просування продукції за кордон. Керівництву компанії доведеться виділити значні ресурси (час і гроші) на процес запуску експорту. А переваги від експортних зусиль воно зможе відчутти тільки через два-три роки після першого кроку, початого в цьому напрямку [3].

1.3 ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ НА РИНКУ ТЕХНІЧНИХ КОНОПЕЛЬ, ЇЇ НАСІННЯ І ПРОДУКТІВ ПЕРЕРОБКИ З НЕЇ

Аналіз зовнішньої торгівлі продукцією коноплярства показує, що експорт технічної коноплі і продуктів її переробки в Україні дуже малий. Основна частина поставок припадає саме на насіння конопель. Стабільну тенденцію зростання поставок на світовий ринок показує також конопляна олія і шрот, інші види товарів поставляються періодично, або їх експорт зафіксовано не в кожному році.

Грошовий вираз експорту продукції коноплярства наведено за результатами методичного підходу – оцінювання обсягу поставок та середніх

доступних цін, оскільки в багатьох поставках не зазначена фактична вартість (табл. 1.3.1).

Таблиця 1.3.1 - Динаміка експорту в розрізі видів товарів, в 2017-2019 рр., тонн і тис. дол.

	Експорт, тонн			Експорт, тис. дол.		
	2017	2018	2019*	2017	2018	2019
Волокно	81,55	41,17		60,78	169,30	
Олія	10,04	12,25	14,11	114,01	112,09	147,52
Пакля сантехнічна		0,002				
Насіння	414,73	517,82	502,27	667,94	824,06	588,30
Шрот	0,38	0,48	0,44	1,55	2,95	1,31
Борошно	0,24	0,50	0,06	0,29	0,65	0,08
Клітковина	0,63			0,90		
Макуха	0,05			0,09		
Загальний підсумок	507,62	572,22	516,87	845,55	1109,05	737,22
Темп приросту, %		12,7%	-9,7%		31,2%	-33,5%

Джерело: складено автором за даними оцінки Pro-Consulting[15]

Насіння технічних конопель продають як посадковий матеріал, і як сировину для використання в харчовій і косметичній промисловості. Основна частина припадає саме на сировину для промислової переробки. У 2018-2019 роках збільшується кількість органічної продукції: у 2018 році таких насіння було 6% від загальної маси поставок, а в 2019 - 14%.

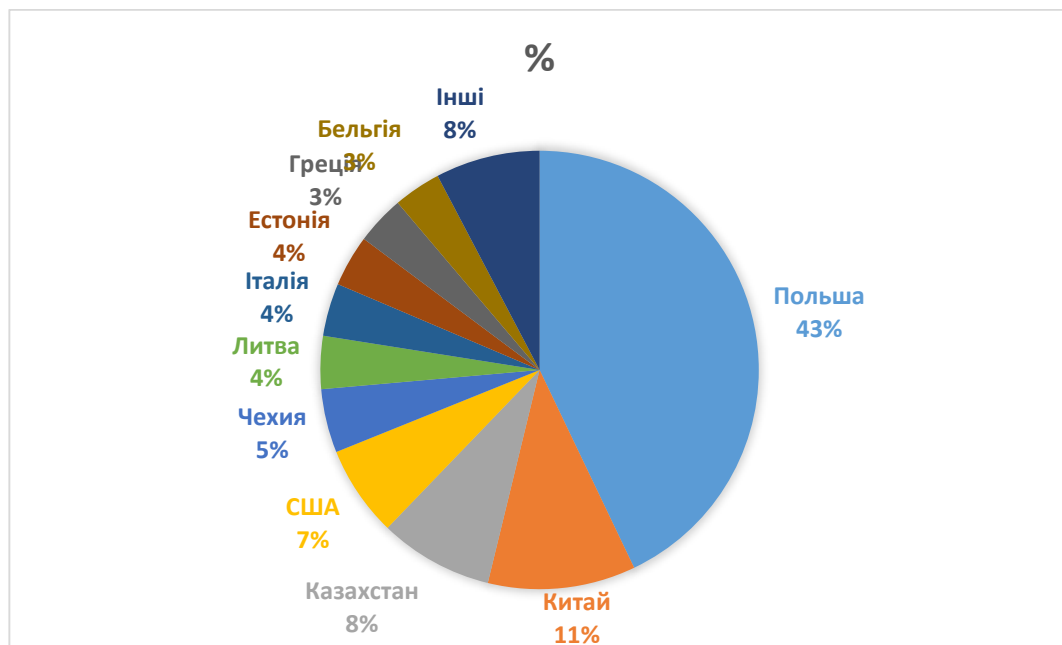

Рисунок 1.3.1 - Географія експорту продуктів переробки технічних конопель в 2017 році в натуральному виразі, %

Джерело: складено автором за даними оцінки Pro-Consulting[15]

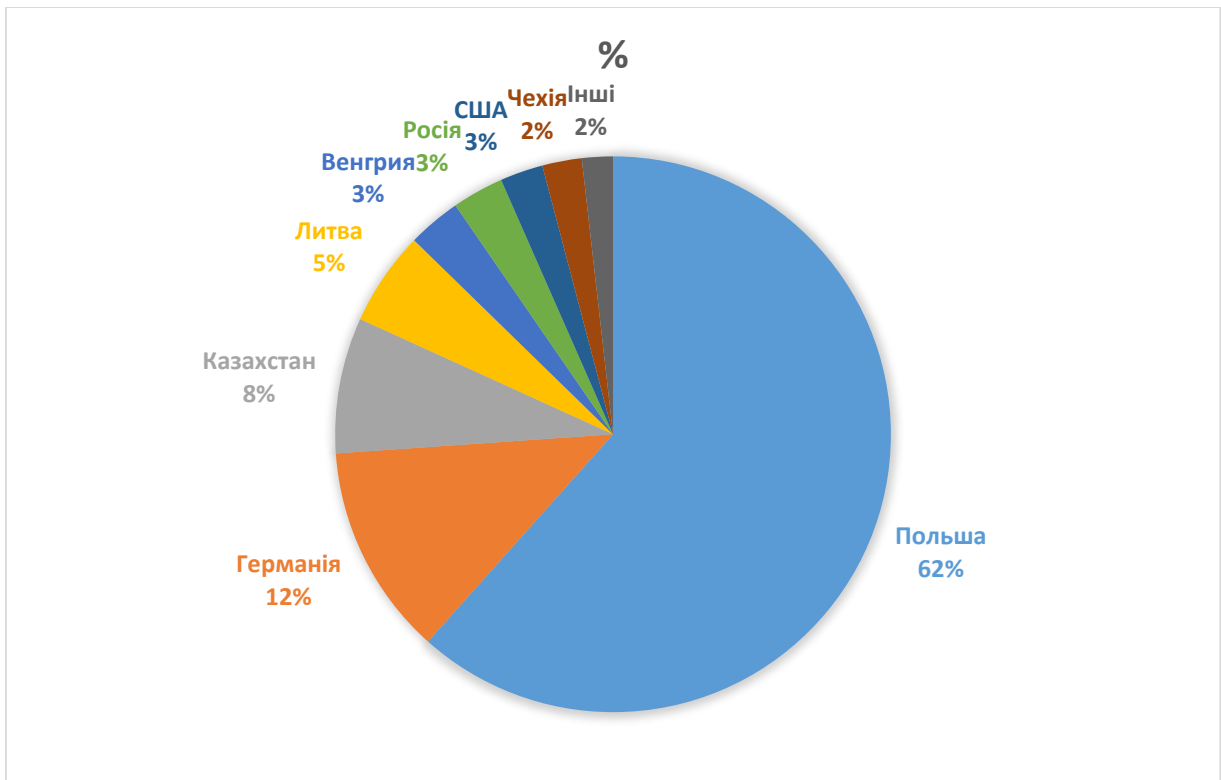

Рисунок 1.3.2 - Географія експорту продуктів переробки технічних конопель в 2019 році в натуральному виразі, %.

Джерело: складено автором за даними оцінки Pro-Consulting[15]

Україна постачає продукти переробки конопель в більш ніж дюжину країн. Найбільшим імпортером українських конопляних товарів є Польща. Однак вона виступає також як торговий посередник, тому кінцеве споживання може припадати на інші європейські країни. У сегменті масла останнім часом лідирує Литва, майже всі поставки волокна припадали на

Таблиця 1.3.2 - Середні експортні ціни в розрізі видів товарів, в 2017-2019 рр., кг і тис. дол.

	Ціна, дол./кг		
	2017	2018	2019
Насіння	1,61	1,59	1,17
Олія	11,36*	9,15*	10,46*
Волокно	0,75	0,62	
Пакля сантехнічна			
Шрот	4,04	6,16	3,02
Борошно	1,21		1,38
Клітковина	1,43		
Макуха	1,79		

* Середня ціна рослинного масла без виділення конопляного (соняшникове не входить)

Джерело: за даними оцінки Pro-Consulting [15]

Китай і Бельгію, шрот закупували Чехія, Польща, США і Словаччина.

Якщо порівнювати ціни на внутрішньому ринку і ціни експорту, вони знаходяться практично на одному рівні. Ціни на масло вище, але це швидше за все пов'язано з тим, що в експорті йдуть складні поставки з декількох видів масла, серед яких є і більш дешеве (табл. 1.3.2).

Таким чином, ціни за останні три роки змінювалися нерівномірно і без вираженої тенденції, що пояснюється малими партіями поставок і визначальною роллю переговорного процесу в формуванні цін закупівель.

РОЗДІЛ 2. ПОШУК ТА ВИБІР НОВИХ НАПРЯМКІВ ДЛЯ ЕКСПОРТУ УКРАЇНСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ КОНОПЛЯРСТВА

Виробництво конопляної продукції на експорт дозволяє українським виробникам отримати більш високу маржу в порівнянні з традиційними експортними культурами при стабільно зростаючому попиті. Цьому посприяло деяке пом'якшення Урядом регулювання вирощування даної культури в 2013 році. Так, чиновники зняли обмеження, які стосувалися розміщення площ посадки і обов'язкової охорони полів співробітниками МВС [10]. Уже існує понад 25 тис. видів продукції (Додаток1), яка виробляється з технічної конопель або в яких вона використовується. Однак, через недосконале законодавство в Україні використовується тільки насіння конопель і волокно. Українські виробники втрачають прибуток через неможливість використовувати суцвіття і листя - її найбільш дорогої частини. Найбільш масовими в Україні є виробництва насіння, конопляного масла, волокна і прикорму для риб.

Перш ніж виходити з продукцією коноплярства на експорт, виробникам потрібно засвоїти кілька нюансів.

Звичайно, самим цікавим з точки зору логістики і ціни є ринок ЄС. Однак, навіть незважаючи на Асоціацію між Україною та ЄС, доступ на цей ринок дуже непростий.

Необхідно пам'ятати, що відповідність європейським стандартам - завдання не з легких. Так, наприклад, для експорту насіння конопель в ЄС, потрібен фітосанітарний контроль в Україні на відсутність карантинних організмів. Вантаж повинен супроводжуватися оригіналом карантинного сертифіката. Крім того, продукт повинен відповідати відразу декільком вимогам ЄС. Серед них: моніторинг безпеки продукту і процесу його обробки; стандарти гігієни при кожному етапі виробництва продукції і його транспортуванні; мікробіологічні критерії на основі системи аналізу ризиків; процедури Hazard Analysis and Critical Control Point (НАССР).

Як правило, ці вимоги контролюючі органи не перевіряють під час вивезення з України, як в принципі і під час ввезення в ЄС. Однак, європейський бізнес-партнер просто не купить продукцію, поки не переконається, що український постачальник відповідає всім цим умовам і має так званий «технічний файл» (повний пакет документів) з підтвердженням відповідності. Це тому, що в ЄС діє система контролю One step back control - кожний наступний реалізатор продукції несе відповідальність за проведення перевірки свого постачальника.

Причому, крім обов'язкових вимог в ЄС є ще й добровільні, що стосуються в основному так званих органічних продуктів. Їх виконання дає можливість використовувати логотип «Органічна продукція» в ЄС.

Щоб відповідати цьому стандарту, є особливі вимоги до виробництва, обробки, пакування, транспортування та зберігання цієї продукції. Діє цілий перелік дозволених в виробництві органічних компонентів і інгредієнтів. Заборонено використовувати генетично модифіковані організми. Через складність виконання всіх цих стандартів багато українських експортерів вибирають альтернативу - розвивають азіатські напрямки, ринки Близького Сходу і Африки. Ціна реалізації продукції там нижча, однак почати роботу з покупцями з цих країн набагато простіше.

Взагалі, в якості першого кроку перед виходом на зовнішні ринки, і особливо на ринок ЄС, бажано детально вивчити вимоги до продукції та

стандарти якості. Потрібно не тільки аналізувати законодавство, а й спілкуватися з основними гравцями на ринку, а також з профільними асоціаціями. Саме під час такого спілкування у виробника буде можливість отримати повну картину про те, чи готовий він і його продукція до експорту на той чи інший ринок.

Комплект документів, необхідних для митного оформлення товарів, включає [9]:

1. Зовнішньоекономічний контракт в трьох примірниках. Один примірник подається фітосанітарному інспектору разом із заявкою на отримання фітосанітарного сертифікату, другий примірник – відповідальному представнику регіонального відділення Торгово-промислової палати України разом із заявкою-декларацією на отримання сертифікату походження товару, третім примірником комплектується товарно-супровідна документація. Копії повинні бути завірені підписом та мокрою печаткою продавця (експортера).

2. Витяг з Реєстру осіб, що здійснюють операції з товарами – 1 примірник. Подається митному брокеру перед митним оформленням товару.

3. Інвойс(оригінал) – 6 примірників. Інвойс повинен містити інформацію про назву та адресу продавця (експортера) та покупця (імпортера), номер контракту, кількість місць, масу нетто, масу брутто, повний опис кожної позиції товару, код кожної позиції товару, країну походження, кількість кожної позиції товару, вартість одиниці виміру кожної позиції товару, загальну вартість, умови поставки згідно з правилами Інкотермс-2010, номер транспортного засобу, номер міжнародної товарно-транспортної накладної (CMR). Інвойс підписується головним бухгалтером та керівником продавця (експортера).

4. Документ(и), що підтверджує(ють) якість товару (сканований(і) варіант(и)) – 3 три примірники. Якщо товаром є насіння, то документом, що підтверджує його якість може бути протокол випробування насіння або сертифікат, що засвідчує посівні якості насіння, виданий акредитованою

лабораторією ДП «Державний центр сертифікації і експертизи сільськогосподарської продукції». Для товарного зерна таким документом, зазвичай, є аналізна карта. Один примірник подається фітосанітарному інспектору разом із заявкою на отримання фітосанітарного сертифікату, другий примірник – відповідальному представнику регіонального відділення Торгово-промислової палати України разом із заявкою-декларацією на отримання сертифікату походження товару, третім примірником комплектується товарно-супровідна документація.

5. Сертифікат про походження товару (оригінал). Сертифікат про походження товару є документом, який однозначно свідчить про країну походження товару і виданий органом держави-експортера, уповноваженим відповідно до національного законодавства..

5. Документ, що підтверджує якість товару (сканований варіант) - 1 примірник.

6. Довідку з регіонального відділення Головного управління Держгеокадастру (сканований варіант) - 1 примірник.

7. Статут виробника товару(сканований варіант) - 1 примірник. Зазвичай, достатньо надати тільки копії титульної сторінки Статуту виробника товару та сторінки, на якій вказано дозволені йому види діяльності.

8. Виписку з державного Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців для виробника товару(сканований варіант) - 1 примірник.

9. Свідоцтво про реєстрацію сільськогосподарського підприємства як суб'єкта спеціального режиму оподаткування для виробника товару(сканований варіант) - 1 примірник.

10. Наказ про перейменування виробника товару (сканований варіант) - 1 примірник.

11. Договір між продавцем (експортером) та Торгово-промисловою палатою України про надання послуг з видачі сертифікату про походження товару (оригінал) – 1 примірник.

Послуги з оформлення Сертифікату проводяться на платній основі згідно з єдиними тарифами, затвердженими відповідно до постанови Кабінету Міністрів України. Договір, зазвичай, потрібен, якщо продавець є державною установою й обслуговується Державною казначейською службою України. Також для здійснення оплати відповідальний представник Торгово-промислової палати України повинен видати продавцю фіктивний акт наданих послуг. Фіктивним такий акт є через те, що видається до моменту виписки сертифікату про походження товару (тобто до моменту надання послуги). Але без такого акту Державна казначейська служба України не погодиться здійснити оплату послуги. Після того, як сертифікат про походження товару буде видано, складається справжній акт про надання послуг (фіктивний акт після чого знищується).

12. Документ, що підтверджує оплату послуги з видачі сертифікату про походження товару (сканований варіант) – 1 примірник.

Маючи на руках весь комплект документів для отримання сертифікату про походження товару уповноважена особа продавця(експортера) повинна домовитись із представником регіональної Торгово-промислової палати України про зручний час візиту до нього за сертифікатом.

Фітосанітарний сертифікат – сертифікат, що засвідчує наявність або відсутність регульованих шкідливих організмів в будь-яких рослинах, продуктах рослинного походження, упаковці, ґрунті та будь-яких інших організмах, об'єктах або матеріалах, здатних переносити чи поширювати регульовані шкідливі організми, які визначаються окремо для цілей імпорту, експорту та реекспорту, а також для цілей контролю за переміщенням територією України. Фітосанітарний сертифікат видається державним фітосанітарним інспектором відділу карантину рослин управління фітосанітарної безпеки Головного управління Держпродспоживслужби

України в тій області, де територіально зареєстрований продавець(експортер).

Після того, як всі перелічені документи будуть отримані їх потрібно передати фітосанітарному інспектору. На момент передачі продавець (експортер) повинен вже орієнтовно знати про дату та час прибуття транспортного засобу компанії-перевізника під завантаження товаром, або час прибуття особи, що буде супроводжувати товар, якщо він буде транспортуватися в якості ручної поклажі. Потрібно домовитись з фітосанітарним інспектором про час й місце, де буде відбуватися процедура огляду товару, упаковки транспортного засобу та відбирання зразків.

Висновок експертного дослідження про вміст тетрогідроканабінолу в зразках рослин, відібраних з поля, на якому вирощувався урожай насіння конопель або товарних конопель (зерна) (сканований варіант) – 1 примірник. Такий висновок Інституту луб'яних культур НААН, зазвичай, надає Лабораторія досліджень матеріалів, речовин та виробів Державного науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України. Хоча в Україні це не єдина установа, яка може надавати такі висновки. Цей документ не свідчить про кількісний вміст тетрогідроканабінолу безпосередньо у насінні конопель або товарних коноплях (зерні). Тобто, фактично, цей висновок виданий не на товар, а на інший об'єкт – на зразки верхівок рослин конопель. Але, як правило, працівники митних органів сприймають цей документ, як достатній.

Коли комплект документів буде зібрано, потрібно укласти договір з митним терміналом про надання послуг. Митний термінал – це територія з обмеженим доступом, що охороняється, на якій транспортний засіб с товаром тимчасово знаходиться для здійснення митних процедур (проведення огляду товару та транспортного засобу працівниками митної служби, встановлення митних пломб тощо).

РОЗДІЛ 3. ПРОПОЗИЦІЇ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН УКРАЇНИ НА СВІТОВОМУ РИНКУ ПРОДУКЦІЇ КОНОПЛЯРСТВА

Для підвищення ефективності економічних відносин України на світовому ринку продукції коноплярства, необхідно ретельно обґрунтувати розширення ринків збуту. Для успіху необхідно дотримуватися добре спланованого підходу. Загальновідомо, що час і гроші – основні ресурси для процесу запуску експорту на підприємстві. Перший час можливі лише маленькі прибутки на новому зовнішньому ринку, але цей період – є невід’ємним етапом боротьби за нову територію. І, маючи достатній рівень тактовності й терпіння, можна досягти неймовірних результатів.

З року в рік, показники України у торгівлі товарами та послугами демонструють значні коливання, які спровоковані низкою зовнішніх та внутрішніх негативних факторів, що дестабілізують економічну діяльність з 2008 року. Дана нестабільність підсилюється тим фактом, що українська економіка характеризується високим рівнем «відкритості», або, іншими словами, інтегрованістю у світову економіку та залежністю українських виробників від торгівлі на іноземних ринках.

Український експорт, в якому переважає продукція сільського господарства та частково металургії, представлений, головним чином, проміжними товарами, які використовуються як вихідний матеріал для виробництва інших кінцевих споживчих товарів. Зокрема, галузь коноплярства постачає на світовий ринок волокно та насіння технічних конопель, а вже закупає тканини та продукти переробки.

На думку українських експортерів, найменш проблемними процедурами в Україні є отримання сертифікату походження продукції коноплярства та проходження екологічного контролю, тоді як до найбільш проблемних процедур відносяться відшкодування ПДВ та валютний контроль.

Основними причинами відсутності зацікавленості активізувати економічні відносини на ринку продукції коноплярства сьогодні є

несприятлива економічна ситуація в Україні та відсутність партнерів за кордоном. Іншими значними перешкодами є надто обтяжлива процедура експорту (з боку України) та брак фінансування (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Десять основних причин, що стримують експорт продукції, 2015 р.

Фактори	%
Несприятлива економічна ситуація в Україні	30
Немає партнерів за кордоном	25
Надто обтяжлива процедура експорту з боку України	19
Немає фінансування	19
Бракує інформації, як це зробити	14
Немає попиту	13
Жорстка конкуренція	13
Продукція не відповідає міжнародним стандартам	11
Немає бажання	9

Джерело: опитування ІЕД, проведене в рамках проекту «Торговельна політика і практика в Україні», 2015 р.

Існує декілька важливих ринків, потенційні можливості яких не повністю використані для українського експорту. Відповідно до результатів досліджень, наведених у Дорожній карті, Україна наразі недостатньо використовує торговельні можливості з такими країнами як Сполучені Штати Америки, Німеччина, Велика Британія, Франція, Японія та Канада. Загалом, Україна недовикористовує торговельний потенціал з 75 країнами світу. Хоча українська продукція коноплярства, переважно, направлялася на існуючі традиційні ринки країн СНД і ЄС, певні товари все ж таки вийшли на нові споживчі ринки, в тому числі на ринки країн, що швидко розвиваються, зокрема Китаю та Індії, що є ознакою диверсифікації експорту. З іншого боку, експорту нової продукції практично не відбувалося, що свідчить про обмеженість або повну відсутність інновацій в Україні протягом останніх десяти років.

Для активного включення до глобальних ланцюгів доданої вартості (ГЛДВ) необхідно перейти на виробництво середньо- та високотехнологічної продукції. Структура українського експорту продукції коноплярства практично не змінювалася з початку переходу до ринкової економіки і в

значній мірі зберігає залежність від кількох експортних товарів, виробництво яких зазвичай не потребує високого рівня кваліфікації.

Як підкреслено в останньому звіті ОЕСР, через складність залучення в Україну прямих іноземних інвестицій (ПІІ), особливо у нетрадиційні експортоорієнтовані сектори, країна не може інтегрувати свою економіку у ГЛДВ, вирішальну роль в яких відіграють транснаціональні компанії [11].

На перших порах потенційному експортеру краще зосередити увагу на невеликій кількості ключових країн, а не орієнтуватися на багато ринків відразу. Для відповіді на запитання, які з зарубіжних ринків можуть запропонувати компанії кращий шанс успішного експорту її продукції, необхідно зробити наступні основні кроки:

1. Визначити країни, в яких є попит на продукцію коноплярства.
2. Оцінити логістику, визначити ефективний радіус.
3. Проаналізувати торгові бар'єри для кожного обраного ринку.
4. Оцінити традиції, культуру і необхідність адаптації продукту.
5. Побудувати перехресні аналітичні таблиці і провести комплексну експертизу отриманої інформації.
6. Сформувати остаточний список країн потенційного експорту для розробки експортної стратегії.

Європейський ринок насіння конопель зростає, заснований та підкріплений тенденцією на оздоровлення. Споживання насіння конопель в Європі щорічно зросло на 7,5% починаючи з 2013 року і становило 97 тис. тонн у 2016 р. Основним європейським виробником насіння конопель у 2016 році була Франція. Маючи загальний обсяг виробництва майже 81 тис. т, що становить 99,6% загального обсягу виробництва насіння конопель в Європі. Останнім часом цей показник знизився на 4%, так як інші європейські країни почали або розширили вирощування конопель. Насіння конопель: Китай (9 821 т в 2016 р.), Чилі (1507 тонн), Росія (589 тонн) та Україна (586 тонн) (рис. 3.2).

Країни Західної Європи (особливо Нідерланди та Німеччина) займають найбільшу частку в загальному обсязі європейського імпорту насіння конопель. Крім того, вони є важливими центрами не тільки торгівлі, а й переробки продукції коноплярства.

Таблиця 3.2 - Основні постачальники насіння конопель у світі

Країни	Частка, %
Китай	94
Україна	6
Разом	100

Джерело: сформовано авторами

Насіння конопель (22% імпорту припадає безпосередньо на країни, що розвиваються, 2017 р.). Найбільшими європейськими експортерами продукції коноплярства є: Нідерланди, Німеччина, Чеська Республіка, Австрія та Угорщина. Більшість експортних напрямків розташовані в межах Європи, що свідчить про важливість внутрішньо європейської торгівлі цією продукцією.

Підвищена наукова та громадська обізнаність про важливість здорового харчування створила нові можливості для конопляної галузі в останні роки. Крім того, все більше європейців вживають менше м'ясних продуктів. Вони шукають альтернативи рослинному білку. Наприклад, зростає використання насіння конопель як білкової добавки [12].

Україна входить до п'ятірки основних виробників насіння конопель, так як останні 6 років його виробництво стабільне – до 590 тис. ц.

Нижче представлений детальний огляд глобальної інформації про ринок насіння конопель (табл. 3.3).

Визначитися з напрямками розвитку економічних відносин України на світовому ринку продукції коноплярства для України нам допоможе аналіз імпорту/експорту продукції коноплярства Канади (табл. 3.4) та Китаю – провідних виробників даної продукції [13].

Дані таблиці 3.4 свідчать про стрімке зростання експорту насіння конопель до США – на 198,06%, Південної Кореї – майже на 2,5 тис%, Італії – 514,17%, Японії – на 59,48 %, Великобританії – 692,22%.

Таблиця 3.3. - Огляд глобального ринку насіння конопель

Країна	Ранг	Обсяг виробництва	Частка виробництва, %
Франція, тис.т	1	80,90	86,1
Китай, тис.т	2	9,82	10,5
Чилі, тис.т	3	1,51	1,6
Російська Федерація, тис.ц	4	589,0	0,6
Україна, тис.ц	5	586,0	0,6
Угорщина, тис.ц	6	207,0	0,2
Іран, тис.ц	7	201	0,2
Румунія, тис.ц	8	93	0,1
Польща, тис.ц	9	30	0,0
Пакистан, тис.ц	10	18	0,0
Іспанія, тис.ц	11	3	0,0
Турція, тис.ц	12	1	0,0

Джерело: сформовано авторами

Таблиця 3.4 - Експорт насіння конопель Канади до країн (дол.)

Країни	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2016/17 у % до 2012/13
США	19890795	28621050	52501030	62331117	59286631	298,06
Південна Корея	-	141163	234689	16764306	31759829	22498,7
Нідерланди (кг)	35406	24159	351896	3937743	4583530	12945,6
Ірландія	410054	99395	128435	230200	213000	51,94
Італія	-	99999	185041	698640	614160	614,17
Японія	102732	159889	521660	1454466	163837	159,48
Турція	-	-	-	173,248	302,234	
Великобританія	232846	590446	732095	802368	1844665	792,22
Іспанія	-	-	-	205661	114945	

Джерело: сформовано авторами

Результати досліджень показують значну зацікавленість перелічених країн у використанні для різноманітних потреб насіння конопель. Для більш детального аналізу ринків коноплярства наведемо дані по країнах, які експортують (табл. 3.5, 3.7) та імпортують (табл. 3.6, 3.8) продукцію коноплярства.

Аналіз показав, що головними експортерами конопель є Нідерланди (4,48 млн. дол. США), Франція (1,82 млн. дол. США), США (1,47 млн. дол. США), Німеччина (780 тис. дол.. США) та Румунія (655 тис. дол.. США). Основними імпортерами є Німеччина (\$ 4,27 млн), Швейцарія (\$ 1,7 млн),

США (\$ 757 тис. дол.), Великобританія (\$ 581 тис. дол.) та Словенія (568 тис. дол. США).

Таблиця 3.5 - Країни – експортери продукції коноплярства

Країни, що експортують коноплі	Експорт, тис.\$	Частка, %
Нідерланди	1820	37,0
Франція	1820	15,0
США	1470	12,0
Румунія	655	5,4
Греція	560	4,7
Китай	500	4,2
Канада	263	2,2
Чеська республіка	255	2,1
Литва	246	2,0
Швейцарія	241	2,0
Бельгія	123	1,0
Великобританія	55,8	0,46

Джерело: сформовано авторами

Наступна таблиця показує частку країн, які імпортують коноплі (табл. 3.6).

Таблиця 3.6 - Країни – імпортери продукції коноплярства

Країни, що імпортують коноплі	Імпорт, \$	Частка, %
Німеччина, млн.дол	4,27	36,0
Швейцарія, млн.дол.	1,7	14,0
США, тис. дол	578	6,3
Великобританія, тис. дол	581	4,8
Словенія, тис. дол	568	4,7
Бельгія, тис. дол	547	4,5
Іспанія, тис. дол	478	4,0
Греція, тис. дол	462	3,8
Італія, тис. дол	425	3,5
Франція, тис. дол	362	3,0
Австрія, тис. дол	299	2,5
Японія, тис. дол	279	2,3
Нідерланди, тис. дол	190	1,6
Польща, тис. дол	133	1,1
Данія, тис. дол	64,6	0,54
Люксембург, тис. дол	59,6	0,5
Румунія, тис. дол	48	0,4
Австралія, тис. дол	196	1,6
Південна Корея, тис. дол	73,7	0,61
Китай, тис. дол	61,6	0,51
Туреччина, тис. дол	48,3	0,40
Ізраїль, тис. дол	11,3	0,09

Джерело: сформовано авторами

Близькість розміщення України до основних імпортерів – країн ЄС створює передумови для нарощування та активізації міжнародної співпраці з виробництва та переробки продукції коноплярства. Дослідження показують, що основними імпортерами є Німеччина (\$ 4,27 млн), Швейцарія (\$ 1,7 млн), США (\$ 757 тис. дол), Великобританія (\$ 581 тис.) та Словенія (568 тис. дол США).

Важливим при цьому можемо зазначити на те, що основна частина імпортерів продукції коноплярства представлена країнами європейського континенту. Втім, потужними імпортерами на світовому ринку продукції коноплярства є США, Японія та Австралія. Вважаємо вказати і на те, що Франція, виробляючи більше 86 відсотків світового обсягу продукції коноплярства, продовжує виступати потужним імпортером продукції коноплярства. Зокрема, Франція залишається визначальним експортним партнером для вітчизняних виробників продукції коноплярства. Наступна таблиця показує частку країн, які експортують конопляні волокна (табл. 3.7).

Таблиця 3.7 - Країни – експортери конопляного волокна

Країна	Експорт, тис. \$	%
Франція	6510	41,0
Нідерланди	2820	18,0
Німеччина	888	5,6
Румунія	644	4,1
США	579	3,7
Китай	680	4,39
Канада	403	2,5
Мавританія	343	2,2
Італія	340	2,1
Бельгія	293	1,9
Швейцарія	274	1,7
Чеська республіка	274	1,7
Австрія	270	1,7
Литва	246	1,6
Греція	183	1,2
Єгипет	185	1,2
Філіппінські острови	161	1,0
Іспанія	117	0,74
Данія	113	0,74
Україна	95	0,60

Джерело: сформовано авторами

Основними експортерами конопляних волокон є Франція (\$ 6,51 млн), Нідерланди (\$ 2,82 млн), Німеччина (\$ 887 тис.), Китай (\$ 679 тис.) Та Румунія (\$ 644 тис.). Основними імпортерами є Німеччина (\$ 3,11 млн), Чехія (\$ 3,07 млн), Іспанія (\$ 2,3 млн), США (\$ 927 тис.) І Бельгія-Люксембург (\$ 672 тис.) (табл. 3.8).

Виконані дослідження дають підстави стверджувати, що вітчизняні виробники продукції коноплярства мають значний потенціал для заняття стійких позицій на світовому ринку окремих видів цієї продукції, в першу чергу, насіння та конопляного волокна.

Таблиця 3.8 Країни – імпортери конопляного волокна

Країна	Імпорт, тис.\$	%
Німеччина	3110	20,0
Чеська республіка	3070	19,0
Іспанія	2300	15,0
США	928	5,9
Швейцарія	543	3,4
Італія	540	3,4
Австрія	445	2,8
Китай	408	2,6
Франція	414	2,6
Великобританія	334	2,1
Австралія	311	2,0
Швеція	314	2,0
Фінляндія	237	1,5
Нідерланди	224	1,4
Словенія	211	1,3
Японія	209	1,3
Південна Африка	172	1,19

Джерело: сформовано авторами

Розвиток первинної та глибинної переробки продукції коноплярства в Україні відкріє шлях до залучення інвестиційних надходжень, що забезпечить розвиток різних галузей економіки [23]. Проблема постає також у відпрацюванні алгоритму виходу на світову ринки для вітчизняних виробників продукції коноплярства. Нижче наведено узагальнені нами рекомендації щодо пошуку іноземних партнерів для вітчизняних виробників, які спрямовані на полегшення доступу на світові ринки.

Розібратися в умовах виходу на ринок ЄС допоможе також європейська Служба підтримки експорту – Export Helpdesk.

Служба підтримки експорту (Export Helpdesk) – це он-лайн сервіс, який створений Європейською Комісією спеціально для того, щоб допомагати підприємцям з країн, що розвиваються, отримувати безкоштовний доступ до інформації стосовно умов експорту до ЄС.

На Export Helpdesk ми можемо дізнатися:

- про вимоги та податки;
- митні тарифи на експорт товарів та інші правила експорту;
- отримати статистику торгівлі;
- преференційні домовленості.

Також необхідно відвідати сайти Державної підтримки українського експорту - www.ukrexport.gov.ua/ukr/ та веб-сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України - <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.

Таким чином приходимо до висновку, що Україна – це історична країна коноплярства з необмеженими можливостями щодо інтенсивного розвитку даної галузі. Дослідження показують, що до початку отримання незалежності вона займала стійкі позиції на світовому ринку продукції коноплярства [23]. Зростаючий попит населення світу на продукцію коноплярства створює перспективний напрямок у виробництві даної продукції та забезпечує вітчизняним виробникам на перспективу потенційно ємні внутрішній та зовнішній ринки збуту.

Реалізація запропонованих заходів забезпечить нарощування економічного потенціалу виробництва продукції коноплярства, та дозволить значно підвищити ефективність діяльності виробників даної галузі. В цілому вирішення поставлених завдань сприятиме створенню робочих місць в нових підприємствах по виробництву та переробці даної культури у всіх регіонах України.

ВИСНОВКИ

У науковій роботі проведено оцінку стану світового ринку продукції коноплярства та обґрунтування розвитку економічних відносин України на світовому ринку продукції коноплярства.

Досліджено міжнародні економічні відносини на прикладі аналізу провідних виробників коноплярства: Канади, Америки, Чилі, Китаю та України.

Проведено детальний аналіз імпортно/експорних операцій в розрізі країн, який надає можливість українським виробникам продукції коноплярства, а саме насіння та конопляного волокна зорієнтуватися з експортним напрямком. Як свідчить опрацьована інформація, вихід на ринки ЄС досить проблематичний, хоча цілком реальний. Європейські споживачі надзвичайно вибагливі, тому аналітики рекомендують звернути увагу на країни Сходу, де вимоги не такі жорсткі. Крім того, наведено рекомендації щодо пошуку іноземних партнерів.

Основні причини, які обумовлюють недостатній рівень реалізації експортних орієнтирів вітчизняних виробників продукції коноплярства на світових ринках є:

- досить жорстка конкуренція на світовому ринку продукції коноплярства;
- ринок стрімко розвивається, щороку з'являються нові виробники продукції коноплярства (Канада, США, Китай, Російська Федерація та інші), внаслідок чого знижуються ціни на продукцію. Необхідно відмітити, що і споживачі даної продукції щороку з'являються нові або нарощують обсяги імпорту даної продукції;
- майже повна відсутність в Україні переробних підприємств, що унеможлиблює створювати продукцію коноплярства з високою додатковою вартістю;
- нестабільна політична й економічна ситуацію в країні, що впливає на ефективність міжнародної економічної співпраці.

Для забезпечення розвитку експортного потенціалу аграрних підприємств необхідне впровадження маркетингових служб, підвищення кваліфікації кадрового потенціалу, оновлення матеріально – технічної бази, збільшення обсягів виробництва продукції та розширення її номенклатури, зниження собівартості. А це можливо лише в тому випадку, якщо держава прийме безпосередню участь у розвитку даної галузі.

Проведенні дослідження дають підставу стверджувати, що світовий ринок продукції коноплярства чекає стабільне й збалансоване майбутнє. Про це свідчить зростання виробництва і споживання продукції коноплярства, поява нових країн - конкурентів за споживача.

Для активізації міжнародних економічних відносин виробників продукції коноплярства, необхідно ретельно спланувати розширення ринків збуту. Географія країн, в яких є попит на продукцію коноплярства із України, на разі налічує до 30 країн, і в усіх них можна шукати свого клієнта.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Формування та використання експортного потенціалу аграрних підприємств в умовах євроінтеграції. [Електронний ресурс]. http://www.dnu.dp.ua/docs/ndc/konkyrs_stud/ES/1_2.pdf.
2. ООН декларує підтримку конопли // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tku.org.ua/ru/news/oon-deklariruet-podderzhku-konopli%20%20>.
3. Chart: US hemp production soars in 2017 // [Electronic resource]. - Access mode: *Проблеми з відродженням конопель: багатогранна культура* // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/> Дата звернення: 18.12.2019
4. Промислова конопля: вигреш для економіки та навколишнього середовища // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://delo.ua/business/chetverta-promislova-revoljucija-chogo-nam-ochikuvati-334676/>
5. Press Release: Record cultivation of industrial hemp in Europe in 2016 // [Electronic resource]. - Access mode: <https://eiha.org/document/record-cultivation-of-industrial-hemp-in-europe-in-2016/>
6. Продовольственная и сельскохозяйственная организация Объединенных Наций // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fao.org/statistics/databases/ru/>
7. Конопля в Росії // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://hashmuseum.com/en/collection/hemp-in-russia>
8. Головій О.В. Методичні рекомендації з порядку підготовки комплексу документів, необхідних для митного оформлення товарів та порядку роботи з митним брокером. Інститут луб'яних культур НААН України. – Глухів, 2018. 24 с.
9. Двері в нішу: як налагодити експорт конопель, льону та сочевиці // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://agroday.com.ua/2017/12/22/eksportnyj-parovoz-yak-nalagodyty-eksport-konopel-lonu-ta-sochevytsi/>
10. Експортна стратегія України. Дорожня карта стратегічного розвитку торгівлі 2017-2021 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.intracen.org>.
11. Exporting specialty oilseeds to Europe // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.cbi.eu/market-information/oilseeds/minor-oilseeds/europe/>
12. The observatory of ekonomik complexity // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://oec.world/en/profile/sitc/2652/#Exporters>

13. Підготовка до експорту: пошук партнерів за кордоном // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://msb.aval.ua/news/?id=24864>
14. Діловий клімат та реформи – очікування українського бізнесу у 2015 році. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ier.com.ua/ua/publications/special_researches?pid=4866
15. Johnson, Renée. «Hempasan Agricultural Commodity». Congressional Research Service, March 10, 2017. Congressional Research Digital Collection. <https://fas.org/sgp/crs/misc/RL32725.pdf>
16. Фінансова підтримка фермерських господарств у 2019 році: правові питання // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.growhow.in.ua/finansova-pidtrymka-fermers-kykh-hospodarstv-u-2019-rotsi-pravovi-pytannia/>
17. Ігнатюк О. Чому вам треба займатися бізнесом на коноплях? П'ять аргументів «за» і три «проти» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://shotam.info/chomu-vam-treba-zaumatys-biznesom-na-konopliakh-p-iat-arhumentiv-za-i-dva-proty/>
18. Amberznectarz. Hemp production around the World. Retrieved
19. October 10, 2018 from. <https://hempedification.wordpress.com/2016/08/27/hemp-production-around-the-world/>
20. Carus M. The European Hemp Industry. Retrieved September 10,
21. 2018 from. <https://hempedification.wordpress.com/2016/08/27/hemp-production-around-the-world/>
22. Anthony J. Saliba and Daniel L. E. Waters¹. Hemp seed for human consumption – consumerinsights. *Australian Industrial Hemp Conference*, 27 February – 2 March 2018. Conference Proceedings. <https://www.agrifutures.com.au/wp-content/uploads/2018/06/18-017.pdf>
23. Михайлова Л.І., Коренівська Л.В. Еволюційні засади розвитку виробництва продукції коноплярства в Україні. *Економіка АПК*. - 2019. - № 9 - С. 30-39. <http://eapk.org.ua/contents/2019/09/30>
24. Михайлова Л.І., Коренівська Л.В. Оцінка економічного потенціалу виробництва продукції коноплярства в Україні. *Економіка АПК*. - 2020. - № 1 - С. 33-45. <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202001033>

Сфери застосування технічної коноплі

(Із коноплі виготовляють до 25 тис. видів продукції)

АНОТАЦІЯ

Наукова робота за шифром «АРСЕНАЛ» на тему: «Економічні відносини України на світовому ринку продукції коноплярства».

Актуальність даної наукової роботи. В умовах сучасної світової економіки виробництво продукції коноплярства набирає все більшого масштабу. Це пов'язано, перш за все, з глобальним переосмисленням населення світу щодо використання в різних галузях: харчовій, текстильній, паперовій, автомобілебудуванні, хімічній, медичній екологічно чистих продуктів та товарів широкого вжитку. На цю роль ідеально підходять коноплі як джерело сировини для більш ніж 25 тис. видів товарів. Конопляна індустрія України має потужний потенціал і може стати потужним гравцем на світовому ринку продукції коноплярства. Українська продукція залишається конкурентоспроможною здебільшого завдяки низькій вартості робочої сили.

Метою наукового дослідження є оцінка стану світового ринку продукції коноплярства та обґрунтування зовнішньоторговельних перспектив галузі коноплярства України.

Об'єктом дослідження є процеси та основні закономірності формування кон'юнктури світового ринку продукції коноплярства в умовах глобалізації економіки і лібералізації зовнішньої торгівлі. Поглиблені емпіричні дослідження проводили за даними Інституту луб'яних культур НААН України, що розташований в м. Глухів Сумської області.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти формування та реалізації експортних орієнтирів виробників України, а також економічні відносини, що супроводжують ці процеси на світовому ринку продукції коноплярства.

Ключові слова: світовий ринок коноплярства, насіння та волокно конопель, країни імпортери/експортери, міжнародна економічна діяльність.